

NAQQIUT

Taarserpaa aalajangiussissutissamut siunnersuut 27. septemberi 2012-imeersoq

Inatsisartut suliaqartarnerannut § 33-p nassatarisaanik matumuuna aalajangiussassatut siunnersuut tullinnguuttoq Naalakkersuisut saqqummiuppaat:

Sinaakktissatut atugassiinerit piumasaqaatillu makku aallaavigalugit Maniitsup eqqaani erngup nukissiornermik tunngaveqarluni aluminiumik suliniummut tunngatillugu Alcoa Inc.-imik oqaloqatiginninnernik nangitsinissamut Naalakkersuisut pisinnaatitaanissaat pillugu Inatsisartunit aalajangiussissutissamut siunnersuut:

1. **Piginnittuuneq:** Naalakkersuisut *akuersissuteqarnermik ilusiviusoq* aallaavigalugu Maniitsup eqqaani aluminiumik suliniummik suliaqaqqissapput.
2. **Sanaartornermut aningaasaliinerit:** ”Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik inuussutissarsiutitigut suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakktissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat”-mi sanaartornissamik aningaasaliissutitut nassuiarneqartunik Qeqqata Kommunanik suleqateqarlutik Naalakkersuisut aningaasaliissutissanik pissarsiniassasut.
3. **Erngup nukissiornermut inatsisaasumik allanngiineq:** UPA 2013-imi erngup nukissiornermik inatsimmut allannguutissatut siunnersuut Naalakkersuisut saqqummiutissavaat, tassani akuersissuteqarnermik piginnittumut maannakkut ukiunut 40-nut taarsiullugu akuersissuteqarfiusup siulliup ukiut 60-it tikillugit sivisussuseqartitsilersoqarlunilu sulii ukiunik 20-nik sivitsuisinnaasoqassalluni.
4. **Tamanit atugaasutut pilersuisoqarfimmut sinneqartoorutaasumik innaallagissamik tunisineq:** Aluminiumik suliniummut atatillugu erngup nukissiorfiit ingerlanneqarnerinut akuersissummi tamanit atugaasutut pilersuisoqarfimmut innaallagissamik tunisineq akuersissummik pigisaqartumut peqqussutaasinnaanginnera aalajangersarneqarsinnaavoq, taamaallaalli nammineq piumassuserisaq naapertorlugu isumaqatigiissutigineqarsinnaalluni.
5. **Akilerartarnermik inatsisilianik aamma erngup nukissiornermut inatsimmik allanngiinerit:** Aatsitassarsiornermut inatsit naapertorlugu akuersissutinut tunniunneqartunut maannakkut pisartutuulli assingusumik erngup nukissiornermut inatsit naapertorlugu akuersissutinut tunniunneqartuni ingerlatseqatigiiffinnut akilerarusiisarnermik taarsiisussamik minnerpaamik assingusumik annertussuseqartitamik akiliuteqartarnerup aalajangersaavigisinnaanissaa siunertaralugu periarfissiiniarlutik akilerartarnermik inatsisilianik aamma erngup nukissiornermut inatsimmik allannguuteqarnissamut Naalakkersuisut UPA 2013-imi siunnersuummik saqqummiussaqaqassapput. Suliniut sanaartornerup nalaani naqissusiinikkut akitsuusersorneqassanngilaq.

(Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqarnermullu Naalakkersuisuni ilaasorta)

Tunngavissiissut

Erngup nukinganik isumalluutitsinnik atuinermik tunngaveqartunik sulianik angisoorsuarnik suliniutinik – aatsitassarsiorlunilu tunisassiornermik suliniutinik – arlalinnik pilersitsineq nunatta aningaasaqarnikkut nammineq nammassinnaanissaanut ineriartortitsinermit Naalakkersuisut pingaarutilittut ilapittuutaasutut isigaat. Kalaallit Nunaanni nunap karsia aningaasaliissutinik milliardikkuutaatut annertussusilinnik nammineq kivitsisinnaalersilluta annertussuseqanngilaq. Taamaattumik sammivimmut tassunga nunatsinni inuiaqatigiit ineriartortinnissaat kissaatigigutsigu namminersortutut aningaasaliisartunik aggersaasinnaanissatsinnik pisariaqartitsivoq. Taamaattumillu namminersortutut aningaasaliisartunik aggersaaniarluta sinaakkutissatut piomasagaatit sorliit neqeroortigisinnaanerivut aammalu uagut inuiaqatigiisutut neqeroortigerusunnerigut misissueqqissaarfigalugillu isumaliutigilluarnissaat pingaartuuvoq.

Taamaattumik 2012-imi upernaakkut ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakkutissatut piomasagaatit pillugit nassuiaat Naalakkersuisut saqqummiuppaat. Taamaattumik ukiakkut ataatsimiinnermi matumani sulianik angisoorsuarnik suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakkutissatut piomasagaatinut tunngatillugu ataatsimoortitatut atugassianut siunnersuut Naalakkersuisut maannakkut saqqummiuppaat.

Atugassiat tamarmiusut tassaapput:

- Sulianik angisoorsuarnik suliniutini illuliorlunilu sanaartornissat pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. xx, xx.xx 2012-imeersumut Siunnersuut, ullormut oqaluuserisassani 110 takuuk,
- Inuussutissarsiuteqarneq pillugu inatsisartut inatsisissaat nr. xx, xx.xx 2012-imeersumut Siunnersuut, ullormut oqaluuserisassani 111 takuuk, aamma
- Aluminiumik suliniut pillugu siunissami isumaqatiginninniarnernut sinaakkutissatut piomasagaatit pillugit inatsisartut aalajangiussinissaannut Siunnersuut, siunnersuut manna.

Siunnersuutit taakku imminnut qanimut attuumassuteqarput, taamaattumillu ”atugassiatut” isigineqassallutik.

Nunarsuarmut siuariartorfimmi namminersortutut aningaasaliisartut aggersarnerisigut avatangiisinut aammalu inooqatigiinnermi piujuartitsisumik aningaasaqarnermi siuariartornerup anguniarnerani Kalaallit Nunaata qanoq ililluni tulluarnepaamik oqimaqatigiissinnissaannut inatsisitigut aalajangiussassatullu siunnersuutinik imaqartunik atugassiat tamakkiisut tassaapput Naalakkersuisut naliliissutaat. Atugassiat sulianik angisoorsuarnik nassuiaatip misissueqqissaarissutaanik aallaaveqartumik suliaapput. Iluarsiissutissatut siunnersuutit upernaap aasallu ingerlanerani sianigisassanik tunngavissiissutinillu saqqummiussanik tusarniaanertigut aammalu aningaasaliisinnaassuseqartunik oqaloqatiginnerit, ilanngullugu Alcoamik, aqputigalugit saqqummiunneqarput.

Oqaloqatiginneqqinnernut atatillugu namminersorlutik oqartussanut isummerfigissallugit pingaaruteqartuusunik aningaasaliisinnaasumik Alcoamik Naalakkersuisut oqaloqatiginninnermik nalaanni pissutsit tunngaveqarfiusussat arlallit suussusersisimavai. Suliniutip akilersinnaassusaanik aningaasaliisinnaasup naliliineranut pissutsit tunngaveqarfiusussat pingaaruteqartuupput. Taamaattorli qanorluunniit sinaakkutissatut piomasagaatit pineqartut pillugit Inatsisartut sunik saqqummiussaqarsinnaagaluarpataluunniit kingornatigut suliniutip kajungernassuseqarneranik Alcoap isiginninneranik suliniutip piviusunngortissinnaanerata aalajangerneqarumaarnera sianiginiassallugu pingaaruteqarpoq. Inatsisartut aalajangiussaattut sinaakkutissatut piomasagaatit

saniatigut – Kalaallit Nunaata sunniuteqarfigisinnaanngisaanik – avataanit atugassarisat arlallit Alcoap suliniutip akilersinnaassusaanik naliliineranut ilanngunneqartussaassapput. Assersuutaasinnaapput bauxitumut aluminiumullu nunarsuarmi niuerfiusumi akit, aammalu nunarsuarmi sumiiffinni allani nukissaqarfeqarnerit, nukissamullu tassunga akigitit.

Aammattaaq aalajangiussassatut siunnersuummi matumani sinaakktissatut piumasaqaatissatut oqaasertalersukkat aallaavigalugit Inatsisartunit iluarisimaarinnilluni Alcoamik oqaloqatigiinnerit ingerlateqqinnissaannik nalunaaruteqarnikkut suliniutip piviusunngortinnissaanik namminersorlutik oqartussat inaarutaasumik ”akuersissuteqarfiginninnerannik” isumaqannginnera pingaaruteqarpoq sianiginiassallugu. Tamatumunnga ilaatigut erngup nukissiornermut inatsit najoqqutaralugu ingerlatseqatigiiffiup akuersissummik pissarsinissaanik pisariaqartitsissaaq, tamannalu aatsaat pisinnaavoq tassunga atatillugu misissuinerit qinnuteqaatillu suliarineqareerpata, ilanngullugu assersuutigalugu avatangiisinik sunniutaasussanik suliniummut tunngatitamik naliliissutissamik suliaqarneq.

Naalackersuisut inassutigisaat

Naalackersuisut innersuussutigaaq Maniitsup eqqaani erngup nukissiorfeqarnermik tunngaveqartumik aluminiumik suliniutaasinnaasumut tunngatillugu aningaasaliisinnaassuseqartumik Naalackersuisut oqaloqatiginninnerminnik ingerlatseqqissinnaanerannik Inatsisartut akuersissuteqassasut, sinaakktissatut piumasaqaatit tullinnguuttut aallaavigineqassallutik:

1. Piginnittuuneq: Naalackersuisut *akuersissuteqarnermik ilusiviusoq* aallaavigalugu Maniitsup eqqaani aluminiumik suliniummik suliaqaqqissapput, suliniummilu toqqaannartumik piginnittuussanatik.

2. Sanaartornermut aningaasaliinerit: Aluminiumik aatsitsisarfiliorsinnaanermut atatillugu Maniitsumi attaveqarfinnik inissianillu sanaartornissamut aningaasaliissutit ”Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik inuussutissarsiutitigut suliniutip piviusunngortinnissaannut sinaakktissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat”-mi nassuiarneqartut aningaasaliissutissat pissarsiariniarneranni Namminersorlutik Oqartussat Qeqqata Kommunia suleqateqarpoq, aammalu Naalackersuisut aamma Qeqqata Kommunia ilusiliamik, aningaasaliissutit taakku ilaat namminersortutut aningaasaliisartunik aningaasaliisoqarfiusumik suliaqaqqissapput.

3. Erngup nukissiornermut inatsisaasumik allanngineq: Naalackersuisut maannakkut ukiunut 40-sunut taarsiullugu akuersissuteqarfiusup siulliup ukiut 60-it tikillugit sivissuseqartitsinermik akuersissuteqarnissaq siunertaralugu Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-meersup (erngup nukissiornermut inatsisip) allanngortinnissaa pillugu UPA 2013-imi siunnersuut saqqummiutissavaat, taamatuttaaq maannakkut Naalackersuisunut piginnaatitaaffiup akuersissuteqarnermik piginnittumut suli ukiunik 20-nik sivitsuisinnaaneq piginnaatitaaffinngortinniarnearpoq, kiisalu taarsigassarsianut

qularnaveeqqutitut akuersissuteqarnermik piginnittoq erngup nukissiorfinnik atuisinnaalersillugu inatsisartut inatsisaannik allanngortitsiniartoqarpoq.

4. Tamanit atugaasutut pilersuisoqarfimmum sinneqartoorutaasumik innaallagissamik

tunisineq: Aluminiumik suliniummut atatillugu erngup nukissiorfiit ingerlanneqarnerinut akuersissummi tamanit atugaasutut pilersuisoqarfimmum innaallagissamik tunisineq akuersissummik pigisaqartumut peqqussutaasinnaanginnera aalajangersarneqarsinnaavoq, taamaallaalli nammineq piumasuserisaq naapertorlugu isumaqatigiissutigineqarsinnaalluni.

5. Akileraartarnermik inatsisilianik (aamma erngup nukissiornermut inatsimmik)

allannguinerit: Aatsitassarsiornermut inatsit naapertorlugu akuersissutinut tunniunneqartunut maannakkut pisartutuulli assingusumik erngup nukissiornermut inatsit naapertorlugu akuersissutinut tunniunneqartuni ingerlatseqatigiiffinnut akileraarusiisarnermik taarsiisussamik minnerpaamik assingusumik annertussuseqartitamik akiliuteqartarnerup aalajangersaavigisinnaanissaa siunertaralugu periarfissiiniarlutik akileraartarnermik inatsisilianik (aamma erngup nukissiornermut inatsimmik) allannguuteqarnissamut Naalakkersuisut UPA 2013-imi siunnersuummik saqqummiussaqaassapput. Suliniut sanaartornerup nalaani naqissusiinikkut akitsuusersorneqassanngilaq.

Tunngavissiissutit

Inassutaasunut ataasiakkaanut tunngavigisat ataani erseqqinnerusumik tunngavissinneqarput.

1 pill.:Piginnittuuneq

Aluminiumik suliniummi piginnittuuffigisinnaasat

Erngup nukissiorfimmik, nukiit aqquataannik aamma aluminiliorfimmik piginnittoqataasinnaanermut periarfissat assigiinngitsut pingasut Naalakkersuisut Inatsisartullu aluminiumik suliniutip aallartinneraniilli oqaluuserisarsimavaat. Tassaapput ”pisarneq malillugu” ilusiliaq, piginnittoqataanermut ilusiliaq aamma akuersissuteqarnermut ilusiliavik.

Upernaami 2008-mi Inatsisartut piginnittoqataanermut ilutsit oqaluuseraat. Tamatumani piginnittoqataanissamut ilusiliap imaluunniit akuersissuteqarnermut ilusiliaviup atuutissaneranik nalileeqqittoqassasoq kissaatigalugu inassuteqaateqartoqarpoq. Ilusiliaq siullesq, ”pisarneq malillugu” ilusiliaq UPA2008-p kingorna atugassaajunnaartitaavoq. ”Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik inuussutissarsiutitigut suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakkutissatut piomasaaqatit pillugit nassuiaat” UPA2012-imi Inatsisartut oqaluuseraat. Nassuiaat ilaatigut piginnittoqataanermik aamma akuersissuteqarnermut ilusiliat akornanni pissutsinik assigiinngitsunik misissueqqissaarinermik imaqarpoq.

Piginnittoqataanerni pissutsini assigiinngitsuni aningaasaqarnikkut kingunerisassat

Namminersorlutik Oqartussat suliniummi piginnittoqataallutik imaluunniit piginnittoqataanatit peqataappata Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsiarisaanut aningaasaqarnikkullu

saqqumineranut pingaaruteqassaaq, taamaalillunilu suliniummi Nunap Karsianut aarleqquteqarfigisaanut. Saniatigut toqqaaneq pissutsinut sulii amerlanernut, suliniummut pingaaruteqarsinnaasunik sunnuteqartitsissaaq, assersuutigalugu inuiaqatigiinnut tunngasutigut iluanaarutissanut aamma suliniummi taarsigassarsinnaanermut periarfissat.

Suliniutip sanaartorfiata aamma ingerlataqarfiata nalaani assigiinngitsunik aarleqqutissartaqarpoq, aammalu erngup nukissiorfimmu aluminioliffimmullu atasunik assigiinngitsunik aarleqqutissaqarluni. Taamaattumik piginnittuunermut ilutsini assigiinngitsuni aarleqqutaasut aamma assigiissuunngillat. Naatsumik oqartoqarsinnaavoq akuersissuteqarnermut ilusiliamut naleqqiullugu piginnittoqataanermut ilutsimi Namminersorlutik Oqartussanut suliniummut atasunik aarleqqutissanik amerlanerujussuullutillu anginerusunik attuumassutissartaqartoq. Tamannalu sulii erseqqarinnerulissaaq Namminersorlutik Oqartussat piginneqataaffigisaat annertusiartortillugu.

Akuersissuteqarnermut ilusiliani pigineqanngitsunik piginnittoqataanermut ilusiliaq iluanaarutissatut ilippanaataasinnaasunik imaqarpoq. Aningaasaliissutaasunik ungasissoq isigalugu Namminersorlutik Oqartussat ernialiiinnaanissaannut piginnittoqataanermut ilusiliussamik ilaalernikkut periarfissaqassaaq, suliniummik piginnittuusut ingerlatsinerup nalaani suliniutip sinneqartoorteqarnissaanik naatsorsuutigisaqarpata suliniut taamaallaat aningaasaliiffigineqarsinnaallunilu aallartisarneqarsinnaammat.

Piginnittoqataanermut iluseq taarsigassarseqqinnermik nassataqassaaq

Kalaallit Nunaata piginnittoqataanermik ilusiliaq toqqassappagu aningaasani akiliutaasut aningaasaliiffiginissaatut ilusilimmik annertuumik taarsigassarsinnermik nassataqassaaq. Taarsigassaativut annertoreermata akiliutip taarsigassavut annertusaqqissavaat, aningaasaqarnikkullu politikikkut iliuuseqarsinnaassuserput annikillisinneqassalluni. Tassungalu atatillugu pingaartuvortaag akuersissuteqarnermik ilusiliamik toqqaagaluarutta Nunap Karsia (aamma Qeqqata Kommunia) Maniitsumi aluminioliffimmu atatillugu attaveqarfinni suliniutinut tassunga atassuteqartuusunut aningaasarpassuarnik aningaasaliissapput.

Aluminiummik suliniutitut ittumik sulianik angisoorsuarnik suliniutinik ingerlatsinissamik Namminersorlutik Oqartussat misilittagaqanngillat. Taamatut angissuseqartunik aningaasarsuteqarniarlutik ingerlatseqatigiiffinni pisortat aningaasaliinerisigut pisortat tunngaviatigut suliaasaannik iluarsisarnert aarlerinartorsiortittariaqannginneri Naalakkersuisut isummersuutigaat.

Annikillisamik piginneqataanisamat periarfissaq

Piginnittoqataasutut ilusiliussaq isumaqartariaqanngilaq Namminersorlutik Oqartussat 50 %-imik piginnittoqataassanerannik. Annikinnerusumik piginnittuuneq aamma periarfissaasinnaavoq.

Ilaanakortumik pisortanit piginnittuunermut aningaasaliisumut soqutigisarisaat arlallit attuumassuteqarput. Tassaavoq suliniummut pitsaanerusumik aningaasaliisoqarsinnaanera, aammalu taamaattoqassannginneranut naleqqiullugu suliniummi pisortanit soqutiginninnerit aningaasaliisumillu soqutiginnerit akornanni annertunerusumik pisoqatigiiffiuneranik misigisaq.

Piginnittoqataasinnaassuseq qulaani pineqartut naapertorlugit sapinngisamik annikinnerpaatinniartariaqarput – aammalu Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsiaqarnermut

anigaasaliiniarnermullu periusissiaata periarfissiissutaanik qaqugukkulluunniit qaangiissanatik. Aalajangiussassatut siunnersuut annikilliamik piginnittoqataalluni suliniummut ilanngussinnaanissamut pisinnaatitsisoqarnissamut kaammattuuteqanngilaq.

Maannakkut pisoqarfimmi suliniummut akiliutissanut taarsigassarsinikkut anigaasaliisinnaanerit annikitsuararsuusut Naalakkersuisut isumaqarput, taamaattumillu allaat annikilliamik piginnittoqataaneq maannakkut piviusunngortissinnaasavittut periarfissaanani. Assersuutigalugu 10 %-imik piginnittoqataanerup, naatsorsuutigisatut nammineq anigaasaatinik 50 %-imik anigaasaliissuteqarfiusup 1,0 mia. kr.-nit missaannit 1,2 mia. kr.-t tikillugit akiliuteqarfiussaq. Taamatutaaq 5 %-imik piginnittoqataanikkut akiliutaasut 500 mio. kr.-t aamma 600 mio. kr.-t akornanniissapput.

Kalaallit Nunaannit suliniummi peqataaneq aalajangersimasumik annertussusilik Alcoa suliniummut soqutigisaqassusaanut pingaaruteqartuusutut naatsorsuutigisariaqarpoq.

2 pill.: Sanaartornermut anigaasaliinerit

Inissianik attaveqarfinnillu anigaasaliinerit annertussusaat nammatassanillu agguataarineq
”Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik inuussutissarsiutitigut suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakkutissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat”-mi 29.03.2012-imeersumi, Inatsisartut UPA 2012-imi oqaluuserisaanni immikkoortoq 2.3.2-mi, ”Attaveqarfinnik pisariaqartitsinerit suliaqartuusullu akornanni agguataarineq”-mi allassimavoq aluminiumik suliniutit piviusunngortinnerata nassatarisassaattut inissianik nutaanik, umiarsualivinni, attaveqarfiusullu sinnerini, kiisalu kommunimi sullissinissamik neqeroorutini pisariaqartitatut tamakkiisumik anigaasaliissutaasussap annertussusissaata missiliuutaanera.

Maannakkut missiliuutaasutigut anigaasaliissutit tamarmiusut 2,3 mia. kr.-t missaanniissapput, taakkunanit 400 mio. kr.-t missaat tassaassallutik nammineq pigisatut inissiat, 700 mio. kr.-t missaat nalinginnarmik nammatassani agguataarinerup kingorna Qeqqata Kommunianut tussapput, 1,2 mia. kr.-llu missaat Nunap karsianut.

Anigaasaliissutit ilaannik anigaasaliinissamut Pisortat Namminersortut Suleqatigiiffinik (OPP-nik) atuinerit

”Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuarnik inuussutissarsiutitigut suliniutit piviusunngortinnissaannut sinaakkutissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat”-ip (immikkoortoq 2.3.2.2) annertunerusumik namminersortunit anigaasaliissutit aqutugalugit pisortaqrarfiit anigaasaliissutaasa ilaannik matussusiinissaannik isumaliutersuut ilagaa.

Assersuutigalugu umiarsualivimmuut anigaasaliinissap OPP-mik ilusilersugaq aqutugalugu pissarsiariniarnissaa isumaliutaavoq, assersuutigalugit pensionskassit imaluunniit assingusutut sullissivinnut tunngasutut aningasaliisartut annertuunik anigaasaliissuteqassallutik. Taamatutaaq pisortanit inissialiornermut anigaasaliissutit taamatut matussuserniarneqarsinnaapput.

Isumaliutersuutit tamakku piviusunngortinneqassappata nassuiaatip pineqartup suliaqartut assigiinngitsut akornanni imatut agguataarisoqarnissaa takorloorpaa: Namminersortut, ilanngullugit sullissivinnut tunngasutut anigaasaliisartut 1,0 mia. kr.-t missaat, Qeqqata Kommunian 500 mio. kr.-t missaat, aamma Namminersortut Oqartussat 800 mio. kr.-t missaat. Piviusutut agguataarineq soorunami piviusutut isumaqatigiissutigisani aalajangerneqarumaarput, annertussisissaattulli iluserisaq najoqqutassiisuuvoq.

Ukiut arlallit ingerlaneranni piviusunnngortinneqarsinnaassasut taamatut annertussusilimmik pisortanit aningaasaliinissamik pisariaqartitsineq pissappat sanaartornermik missingersuutip iluani allannngortiterineq aammalu suliniummit annertusisatut akileraarutigut isertitat aqputigalugit malunnaatilimmik aningaasaqarnermik politikikkut kingunissaqartinnagit matussusersinnaanerat nassuiaammi inerniliissutigineqarpoq.

OPP aqputigalugu attartortitassanik sanaartukkat tamakkiisumik aningaasaliiffigineqarsinnaappata agguataarineq namminersortunut aamma sullissivinnut tunngasutut aningaasaliisartunit 1,5 mia. kr.-t missaat (400 mio. kr.-t missaannik aamma 1,1 mia. kr.-t missaannik aningaasaliissuteqarnerit), kiisalu Qeqqata Kommunanit 250 mio. kr.-t missaat, Nunap karsianillu 550 mio. kr.-t missaat.

Taamatut aningaasaliisoqarnermi annertunerusumik OPP-mik aaqqissuussinernik atuineq suliniutip piviusunnngortinneranut atatillugu pisortat karsiinut artukkiinermik annikillisaassaaq.

3 pill.: Erngup nukissiornermut inatsimmik allannngortitsinerit

Akuersissuteqarfimmut piffissarititap ukiut 40-nit 60-inut sivitsornera

Maannakkut erngup nukissiornermut inatsit naapertorlugu piffissarititap (ukiut 40-t) sivikippallaartoq aningaasaliisartoq isumaqarpoq. Ingerlatsivissamik sivisunerusumik qulakkeerissuteqartoqanngippat suliniut piviusunnngortinneqarsinnaanngilaq. Taamatut sivitsuisoqarnissap namminersorlutik oqartussanik pingaarutilinnik ajoqutissiissanngitsoq Naalakkersuisut naliliipput. Taamaattumik akuersissummut piffissarititap ukiunut 60-inut sivitsornissaanik Naalakkersuisut siunnersuuteqarniarput.

Akuersissutip sivitsornissaanut pisinnaatitaaffigisamik allannguineq

Aningaasaliisartoq akuersissutip sivitsornissaanut (ukiunik 20-nik) maannakktu iluserisaasumut aamma aarleqquteqarluni nalunaarsimavoq. Akuersissutip sulit ukiunik 20-nik sivitsornissaanut pisinnaatitaaffissavimmik pissarsinissaminik aningaasaliisartoq kissaateqarpoq. Naalakkersuisut kissaatigisap taassuma akuersissutiginnissaannut piareersimapput, suliniummut tamakkiisumik namminersuutigisatut aningaasaqarnikkut piumaneqassusianut alumiuniummik aatsitsaivimmi erngup nukissiorfiusumik pigisaqarnermut qularnaveeqqusiineq pingaaruteqartuummat, taamatullu allannguuteqarneq namminersorlutik oqartussanut pingaarutilimmik ajoqusiissannginnera nalilerneqarmat.

Qularnaveeqqusiisinnaaneq

Ullumikkut erngup nukissiornermut inatsisip oqaasertalersorneratigut akuersissummik pigisaqartup taarsigassarsiaqarnermi ingerlatsiviit qularnaveeqqutissatut atorsinnaaneranut periarfissaqanngilaq, qularnaveeqqusiisummik pigisaqartup taamatut pisoqarneratigut akuersissummik tigusiisnaanut eqqartuussissuserinermi piumasaaqateqartoqanngimmat. Aningaasaliissutit pisariaqartitap pissarsiariniarnerinut ingerlatsivinnik qularnaveeqqusiisinnaaneq pisariaqassasoq aningaasaliisartup tikkuarppaa.

Erngup nukissiornermut inatsisip allannngortinneqarnissaa Naalakkersuisut siunniussimavaat, taamaalilluni taarsigassarsianut qularnaveeqqutitut (qularnaveeqqusiinermut) ingerlatsiviit atornerqarsinnaalersillugit.

4 pill.: Tamanut atukkanut pilersuivimmut sinneqartoorutitut innaallagissamik tunisaqarneq

Maniitsumi nalinginnaasumik innaallagissamik pilersuisoqarfimmut erngup nukissiorfinnit sinneqartoorutitut innaallagiiasinnaasup atornissaata tulluurtuusinnaaneramik isuma pissusissamisoorpoq. Taamaattorli oqaloqatiginninnerni paasineqarpoq aaqquissuussinermi taama ittumi – siunertarinqanngitsumik – aluminiuliorfippiami tunisassiornissamut periarfissat tunuartillugit nalinginnaasumik pilersuisoqarfimmut innaallagissamik pilersueqqusaanissamik aarleqquteqarluni aningaasaliisartoq isiginnittoq.

Aningaasaliisartup taamatut misigisatut aarleqqutaasoq akuersaarsinnaanngilaa.

Aningaasaliisartup tassuuna aarleqquteqarnera Naalakkersuisut isumaqatiginngilaat, taamaattorli tassuunakkut aningaasaliisartumut namminersorlutik oqartussat akuersinissaannik isumaqarluni, taamaalilluni Maniitsumi tamanut pilersuisoqarfimmi erngup nukissiorfinnit sinneqartoorutitut innaallagissamik pilersuisinnaaneq taamaallaat nammineq piumassuseq naapertorlugu aamma immikkut isumaqatigiissuteqarnikkut pisassalluni.

5 pill.: Akileraartarnermut (aamma erngup nukissiornermut) inatsisit allannortinneri

Kalaallit Nunaanni ingerlatseqatigiiffinnut akileraartitsisarneq unammillersinnaaffittut inissisimaffimmiittuunngitsoq Alcoamit isummiunneqarsimavoq. Alcoa kissaatigaa ingerlatseqatigiiffinnut akileraartitsisarneq appartinneqassasoq ”other countries that have successfully attracted investment, such as Iceland” (”nunatut allatut aningaasaliissutinik iluatsitssumik aggersaasarsimasut ittutut, soorlu Islandit”). Alcoa Islandimi ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutinik 18 %-inik, aamma sinneqartoorutini 5 %-inik – katillugit sinneqartoorutaasuni 23 %-inik akileraartinneqarpoq.

Suliniutip naqissusiinermik akitsuuteqartissannginnera pillugu Alcoa kissaateqarsimavoq.

Sanaartorerup nalaani inunnut akileraarutit maannakkut ilanngaasiinani 35 %-inik akileraartitsisarnerit 0 % piumaneqarnerulluni appartinneqartariaqarnerannik Alcoa oqaaseqarsimavoq, pinngitsooranili appasinnerusutut inissittariaqaqquaa.

Suliniutip ingerlanneqarnerani piumasaqaatit politikikkut aalajangiussanik sakkortusaasoqarnissaanut assiaquteqarnissamik Alcoa kissaateqarpoq.

Sanaartorerup nalaani suliniutip naqissusiinermik akitsuuteqartissannginneranik inassuteqarnissaminnut Naalakkersuisut piareersimapput.

Ingerlatseqatigiinnik akileraartitsisarnermut tunngatillugu tamanna periutsitigut akileraartarnermik inatsisaasut allannortinnerisigut akiliutaasartumut allannortinneqarsinnaassaaq, ingerlatseqatigiinnut akileraarummik taarsiinissamut erngup nukinganik atuisinnaanermik akuersissummut akiliutaasartussanik aalajangersaanissamut tunngavissiisoqassalluni – soorlu ullumikkut taamatut akiliutaasartunik malittarisassianik inissiinissamut aatsitassarsiornermut inatsit naapertorlugu akuersissutini periarfissaqartuusoq. Taamatut ilusiliap akuersissuteqarfiusumi tamarmi ingerlatseqatigiiffimmut akileraarutit qaffaavigineqarnissaannut assiaqutsissiisutaassaaq. Ingerlatseqatigiiffinnut akileraartitsisarnermit akiliutaasartumut allannortitsinissamut Naalakkersuisut peqataarusupput. Ilusiliaq tassaavoq erngup nukissiorfittaq aamma aluminiumik aatsitserivik ingerlatsivimmit Kalaallit Nunaanni nalunaarsugaasumit ataasiinnarmit ingerlanneqassanera, taannalu sinneqartoorutaasunik tunngaveqartunik akiliuteqartassalluni. Taamatut iluarsisooqarnerup akileraartarnermut aamma erngup nukissiornermut inatsisini iluarsiinissat pisariaqartissavai.

Taamaattorli maannakut ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutaasumit appasinnerusumik akiliutaasartussamik Naalackersuisut akuersaarnissaminnut isumaqarnerannik tamanna isumaqanngilaq. Taamaattumik ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutaasutulli akiliutaasartoq minnerpaamik annertussuseqartinneqassaaq.

Allanik pisaqarani ingerlatseqatigiiffimmit ataatsimit appasinnerusumik akileraartarnissamik kissaatigisanik Naalackersuisut akuersinissaminnut siunniussaqaanngillat, taamaaliornermi immikkut ittunik akileraartarnermut tunngasunik ajunngitsorsinissat pillugit ingerlatseqatigiiffiit allat aamma piumasaqaateqarnissaannut annertuumik aarleqqutaasumik nassataqartitsisinnaavoq. Tamatuminnga kingunerisassat Nunap Karsianut annertuupilussuusinnaassapput.

Suliniuummut sammisat sinneri erseqqinnerusumik nassuiaateqarfiat ilanngussaq naggasiutitut innersuussutigissavara.

ILANNGUSSAQ 1:

Aluminiumik suliniut pillugu isumaqatiginninniarnerni sammisat sinneri

Sanaartornerup nalaani avataaneersunik sulisoqarneq

Apeqquut taanna qitiusoq sulianik angisoorsuarnik suliniutini illuliorlunilu sanaartornerit pillugit inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi sumunnarfissinneqarpoq. Aningaasarsianut suliffeqarnermullu atugassarifat akuersaarnartuussapput, tunngavilersugaassapput kinaassusersiussanatillu. Aningaasarsiat Inatsisartut inatsisaannut siunnersuummi nassuiarneqartumit appasinnerusumik inissisimatillugit inatsisit naapertorlugit isumaqatigiissutigineqarsinnaanngillat.

Nunanit tamalaanit unammillersinnaasutut sulisunik atuinissamut sanaartornerup nalaani suliniummi periarfissaasumi inatsisini tunngasumik killilersuissutit suulluunniit suliniutip piviusunngortinneranut akulerutsikkuminaanneranik Alcoap isiginninnini nalunaarutigisimavaa.

Pisortaqarfiit isumaqatigiissutaanni sulinermut immikkut killiliissutit pillugit ILO-mi isumaqatigiissummik nr. 94-imik Kalaallit Nunaata akuersinissaanik Inatsisartut qanoq aalajangiussaqaarnissaat sulianik angisoorsuarnik inatsisaasup aningaasarsianut suliffeqarnermilu piumasaqaatit pillugit malittarisassiaanut ilanngullugu pingaaruteqartuuvooq. Apeqquummut tassunga tunngassuteqartunik ullormut oqaluuserisassanik marlunnik 2012-imi ukiakkut ataatsimiinnissamut ilanngussisoqarsimavoq. Isumaqatigiissummik akuersinissaq pillugu immikkoortoq 19, aamma suliffeqarfimmik tamarmik ilanngussisillugu isumaqatigiissutip allineqarnissaa pillugu immikkoortoq 18. Imminermi pisortanit suliniutinut tunngatillugu isumaqatigiissutip taamaallaat aningaasarsianut suliffeqarnermullu piumasaqaatit sammisaqarfigai.

Isumaqatigiissummik akuersinissaq pillugu immikkoortoq 19-imik akuersissuteqarneq pisortanit suliniutinik annertunerusunik takkuttussanik akitsuisinnaasasoq, imminermi Kalaallit Nunaanni sulianik angisoorsuaqarfiliornissamut aalajangiisuussanngitsoq Naalakkersuisut isumaqarput.

Paarlattuanilli immikkoortoq 18-imi siunnersuut annertunerusumik sunniuteqartitsisussap akuersissutiginerata nassatarissavaa namminersuutigisatut inuussutissarsiorfiup ilaani toqqartukkani aningaasarsianut tunngasut pillugit inatsisiliortoqassasoq, isumaqarluni inuussutissarsiorfimmi assigiinngitsunut inuussutissarsiateqarfiusunut naligiissuunngitsunik piumasaqaateqartoqarnermik.

Piumasaqaatigisaq akuersissuteqarfiusutut suliaqarfinnut pingaarnertullugu piumasaqaataassappat akuersissutaasutut pineqartumut/pineqartunut ilaatitaanngitsutut pilersuisooqataasut ilanngunneratigit sanioqqunneqassanera ilimanaateqassaaq.

Peqqissutsimut tunngasut

Kalaallit Nunaata peqqissutsimi sullissisutinik – akeqanngitsumik imaluunniit akiliutigalugit – pisussaatitaanik erseqqissumik killiliisoqarluni, aammalu peqqissutsimi aningaasartuutit matussusernissaannut aningaasaliisartup sillimmatissarsinissamut pisussaatitaaneramik iluarsiissutissat isumaqatiginninniutigineqarput.

Pilersuisooqataasunik malittarisassiineq / inuussutissarsionermut inatsit

Inuussutissarsiorneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut sinnersuutip saqqummiusaaq nassatarissavaa, akuerineqassapat, maannakkut inuussutissarsiornermut inatsisaasumi unammillernermik killilersuisutut malittarisassiat arlallit atorunnaarsinneri. Aningaasaliisartup nalunaarutigisimasaatut malittarisassiat najoqqutarissallugit ajornakusoortumik atugarisinnaasai.

Oqaatsinut inatsit

Aningaasaliisartup kalaallit oqaasiini naammaginaratumik inatsisilerituunit ikiorneqarsinnaanissamut immikkut ittumik tunngasunut immikkut ittunik ajornartorsiuteqarsinnaanerit assut sianiginiarpai. Taamaattumik isumaqatigiissutaasut tamarmik kalaallisut suliarineqarnissaannik piumasaaqateqarfiunissaq aningaasaliisartumut aalajangiisuvoq. Oqaatsit pillugit Inatsisartut inatsisaannik allannguuteqarnissaq pillugu Inatsisartut inatsisissaannut siunnersuut allangortinneqarsimavoq, taamaalilluni allannguutissatut siunnersuummi inatsisitigut pituttuisutut isumaqatigiissutit pillugit malittarisassiaq ilaajunnaarluni. Allannguut taanna Justitsministereqarfimmit (Inatsisinik atortitsinerimut ministereqarfimmit) tusarniaanermut akissutaasumik tunngaveqarpoq.

Royal Arctic Line

Royal Arctic Linep assartuussisarnermik kisermaassisarnernik patsiseqartumik aammalu Kalaallit Nunaata nunataanut ilanngussatut sianiginninnissamik suliniut toqqaannartunik imaluunniit toqqaannanngitsunik aningaasartuuteqartinneratigut nunani tamalaani unammillersinnaassutsimut sianiginninnermut aningaasaliisartuusup ilanngunneqarsinnaatinngilaa. Taamaalilluni sanaartorerup aamma ingerlatsinerup nalaanni RAL-imut akuersissuteqarfigisaanit ingerlatseqatigiiffik tassungalugu (nunanit allanit) pilersuisooqataasut pisussaajunnaartinnissaat Alcoa kissaatigaa, ammasumilli unammillernermi assartuinissamik suliassanik RAL-ip soorunami neqerooruteqarsinnaanera nalunaarutigalugu.

RAL-imut akuersissummi imm. 2 c-mi allassimavoq: ”Allatut assartuuseriaatsimik teknikkikkut imaluunniit aningaasaqarnikkut tunngavissiisunik nioqutissanik anginerusunik assigiiartunik imaluunniit nalinginnaasuunnigitsunik assartuisarnerit pinnagit akuersissutaasoq kisermaassisinnaatitaanertut tunniunneqarpoq.” Taamaalillutik ingerlatsinerup nalaani poortugaanngitsunik assartuussinerit angisuut RAL-imut akuersissutaasumut ilaassanngitsut/ilaasariaqanngitsut, assartuisartumillu allamit isumagineqarsinnaasut. Taamaattorli unammillerfimmi ammasumi naligiissumilu assartuinissamik suliassanut RAL neqerooruteqarnissamut periarfissaqartariaqarpoq.

Sanaartorerup nalaani sulianik angisoorsuarnik suliniutit pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut naapertorlugu RAL-ip kisermaassisinnaatitaaneranik suliniutinut taakkununga assartuussisarnernik ilanngussaassannginneq Naalackersuisut kissaatigaa. Umiarsuaatilittulli allatuulli naligiissumik suliassanut tamakkununga soorunami RAL neqerooruteqarsinnaassaaq. Imartakkut assartuussinerimut peqqussutip allanngortinnissaanut siunnersuumut atatillugu immikkut ittumik aluminiumik aatsiterivimmut tassanngaanniillu poortugaanngitsunik assartuussinerit peqqussumut ilaatissannginneri immikkut ittumik isummerfigisariaqarput – taamaalillunilu akuersissummik tunniussaqaarnani assartuinerit pisinnaassallutik, taamaalillutillu RAL-imut akuersissummut ilaatinneqaratik.

CO₂

CO₂-mut akileraartitaanissamut Alcoa aarleqquteqarluni nalunaarsimavoq. Kyoto Protokolip ataani pisussaaffeqarfissamut allamut naalagaaffigisamut nangaassutaasusaaq Kalaallit Nunaata

toqqagarisinnaagaa oqaloqatigiinnerit nalaanni ilisimatitsissutigineqarsimavoq. Taamatut nangaassuteqartoqassaneranik sulissuteqartoqassasoq aalajangiunneqarpoq, ilusiliussassarli erseqqivissoq sulii nassaarineqanngilaq. Taamaattumik CO₂-mut akitsuutinik akiliutit 2020-mit pituttuisumik silap pissusaanik isumaqatigiissutip nassatarisaanik taamaallaat naalagaaffigisamut nangaassutaasup taamatut ittup anguneqarsinnaaneranik aalajangerneqassapput, nunarsuarmi aniatitsisuusut amerlanerpaat CO₂-mik aniatsitsinerup annikillisarmissaa pillugu akuuffigalugu.